

Martin Andersen Nexø

Martin Andersen Nexø (1869-1954) var som forfatter en social realist, der i sine værker tog klart parti for samfundets undertrykte og svage.

Både i noveller og store romaner som "Pelle Erobreren" og "Ditte Menneskebarn" skildrede han livet i klassesamfundet set nedefra – i dyb solidaritet med den underklasse, hans seje hovedpersoner blev født ind i og kæmpede for at forbedre vilkårene for.

Af Ditte Menneskebarn, Barndom (1921)

III

ET BARN ER FØDT!

DER er halvanden Milliard Stjærner i Himmelummet, og — saa vidt man ved — halvanden Milliard Menneskevæsner paa Jorden. Lige mange af hvert! Man skulde næsten tro, de gamle havde Ret som mente, at hvert Menneske fødtes under sin Stjerne. Rundt om i Hundreder af kostbare Observatorier — anbragt Jorden over, snart paa Sletter og snart paa de høje Bjerge — sidder højt-begavede Videnskabsmænd, rustede med de fineste Instrumenter, og spejder Nat efter Nat ud i Himmelummet. De kigger og tager fotografiske Plader, hele deres Liv optagne af det ene: at gøre sig udødelige ved at opdage en ny Stjerne. Et Him-mellegame til — til de halvanden Milliard der i Forvejen valser rundt derude.

Hvert Sekund fødes der en Menneskesjæl til Verden. Et nyt Lys tændes, en Stjerne der maaske skal brænde usædvanlig smukt, som i al Fald har sit eget, aldrig sete Spektrum. Et nyt Væsen, der maaske skal strø Genialitet, maaske Skønhed omkring sig, kysser Jorden; det aldrig sete bliver Kød og Blod. Intet Menneske er en Gentagelse af andre eller skal nogensinde selv gentages, hvert nyt Væsen ligner de Kometer, der kun én Gang i al Evighed rører Jordens Bane og en stakket Tid drager deres lysende Vej henover den — en Fosforesceren mellem to Evigheder af Mørke. Saa er der vel Glæde blandt Menneskene for hver nytændt Sjæl? om hans Vugge staar de vel med spørgende Øjne, undrende paa hvad denne ny vil bringe?

Ak, Mennesket er ingen Stjerne, som man vinder sig Berømmelse ved at opdage og indregistrere. Ofte er det en Snylter, der kommer bag paa fredelige, intet anende Folk og maa snyde sig til Verden — gennem en ni Maaneder lang Skærsild. Gud hjælp det, om det oven i Købet ikke har Papirerne i Orden.

Sørines Lille havde stridt sig tappert frem til Dagens Lys. Som en Laks springer mod Strømmen havde hun taget alle Hindringer: Fornægtelser, Graad og fordrivende Midler. Nu laa hun i Dagen, rød og rynket og skulde prøve at blødgøre Hjærter.

Det borgerlige Samfund var hurtig færdig med hende, hun var en Snyltegæst slet og ret. Et nyfødt Menneske er et Tal i Omsætningen, det forudsætter ordentligvis Bryllup og Bosættelse med den deraf følgende Omsætning, det betyder Vugge og Barnevogn og — som det vokser til — Forlovelsesringe, Ægteskab og Børn igen. Det meste af alt dette gaar i Skudderudder, naar man som Sørine er tarvelig nok til at lade føde uden for Ægteskab.

Hun blev fra første Øjeblik behandlet derefter, uden blødsøden Hensynlagen til hendes spæde Hjælpeløshed. Uægte stod der paa den Seddel, Jordmoderen afleverede til Skolelæreren, da hun havde hjulpet den Lille til Verden, uægte kom der til at staa paa Døbesedlen. Det var som om de alle fik Ram paa noget, baade »Madammen«, Læreren og Præsten, de var Borgerskabets første, retfærdige Hævnere og slog til den Nyfødte af et godt Hjærte. Hvad hjalp det, at den lille Sjæl var avlet af en Gaardmandssøn, naar han ikke vedstod Handlingen men købte sig fra Bryllup og det hele. En Uting var hun, en Plet paa det stræbsomt ordnede Samfund.

Moderen kom hun lige saa ubelejligt som alle andre. Da Barselsengen var vel overstaaet, opdagede Sørine, at hun lige saa godt kunde tage ud og tjene som sine Søkende. Hendes Skræk for fremmede var fuldstændig forsvundet; hun tog sig en Plads et Stykke inde i Landet. Barnet blev hos Bedsteforældrene.

Ingen paa hele den vide Jord var henrykt for den Lille, de Gamle i og for sig heller ikke. Men Maren gik alligevel op paa Loftet og fandt en gammel Trævugge frem, som i mange Aar havde været brugt til at gæmine Garn og forskelligt Skrammel i; Søren satte ny Klodser under Gængerne, og hun fik med noget Besvær sine gamle hovne Ben i Gang med at træde Vuggen igen.

En Plet var den Lille jo paa de to Gamle ogsaa — maaske naar alt kom til alt kun paa dem. De havde lovet sig saa meget stort af Tøsen — og der laa hele Stadsen — en uægte Unge i Vuggen! Der blev skoset til dem — af Konerne der gjorde et Rend hen for at sige til Maren: »Naa, hvad synes du saa om at faa Smaa igen paa dine gamle Dage?« og af de andre Fiskere naar Søren Mand kom paa Havnen eller i Kælderstuen. De gamle Kammerater stak i al Godmodighed til ham og sagde: »Han kan sku sagtens — han har sin Ungdoms Kraft endnu! Søren skal gi en Omgang!«

Men det skulde tages — og var jo til at komme over. Og Ungen var — naar først man havde faaet det gamle Haandelav frisket op — et lille Kræ, der mindede om saa meget, som ellers hørte Fortiden til. Det var virkelig som ku' man selv ha'e faaet hende — hun bragte Ungdom til Huse paa en Maade.

Rent umuligt var det andet end at holde af saadan et lille hjælpest Kræ!

Se et kort klip fra filmatiseringen af "DitteMenneskebarn" (1946):

https://www.youtube.com/watch?v=M4WOJ_MhSwU